

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Bevoegdheidenschema 12 – Olie

Nederlandse Academie voor Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkkarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s)	Merijn ten Dam, Samantha Daniels, Ernst Brainich
Contactpersoon	Merijn ten Dam
Datum	2025
Status	handboek
Versie	202504

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

12 Bevoegdheidenschema olie

olieschaarste of dreiging daarvan

voor calamiteiten met buisleidingen en *offshore* mijnbouwinstallaties, zie het schema buisleidingen en het schema Noordzee, zeescheepvaart, havens

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1. informatie			
1a. door de overheid	1a. burgemeester of voorzitter veiligheidsregio aan de bevolking	1a. art. 7 lid 1 en 2 jo art. 39 Wet veiligheidsregio's; art. 10 lid 1 en art. 11 Besluit informatie inzake rampen en crises	1a. crisiscommunicatie bij crises in het oliedomein volgt de reguliere bevoegdheden en verantwoordelijkheden, zie het Landelijk Crisisplan olie 2023, p. 30
1b. overheden onderling	1b. na activering Regionaal Beleidsteam (RBT): voorzitter veiligheidsregio, commissaris van de Koning en minister van JenV aan elkaar	1b. art. 39 lid 2 jo art. 43 Wet veiligheidsregio's; art. 13 lid 1 Besluit informatie inzake rampen en crises	1b. bij bovenlokale rampen en crises
2. inzet noodvoorraden			
2a. verstrekken informatie	2a. aan minister van Klimaat en Groene Groei (KGG)	2a. art. 16 Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012	2a. de Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012 (Wva) stamt

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			<p>uit 2012, toen de minister van EZK verantwoordelijk was. In 2023 is een deel van de Wva-taken belegd bij de minister van EZK en een deel bij de minister voor KGG. In het Landelijk Crisisplan Olie wordt aangenomen dat het takenpakket 'Wva' en daarmee de aansturing van COVA en het wel of niet inzetten van de voorraden onderdeel is van het takenpakket van de minister voor KE en niet van de minister van EZK, hoewel dat in de Wva anders staat genoteerd (zie Landelijk Crisisplan Olie 2023, p. 14, voetnoot 3)</p>
<p>2b. internationale coördinatie in IEA-verband</p>	<p>2b. Internationaal Energie Agentschap (IEA); lidstaten</p>	<p>2b. overeenkomst inzake een Internationaal Energieprogramma, Parijs 1974 (<i>Trb.</i> 1975, 47) tezamen met de <i>Coordinated emergency response measures</i> (CERM) die door het IEA zijn ontwikkeld krachtens art. 51 lid 1 van de overeenkomst</p>	<p>2b. in de Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012 wordt geregeld op welke wijze Nederland invulling geeft aan de internationale verplichtingen (IEA en EU) tot het aanhouden van minimale (strategische) olievoorraden, zie 1b en 1c</p>
<p>2c. besluitvorming in EU-verband of nationale inzet indien dat 'onmiddellijk noodzakelijk is voor een eerste reactie in het geval van bijzondere urgentie of als antwoord op een plaatselijke crisis'</p>	<p>2c. Europese Commissie en lidstaten</p>	<p>2c. art. 20 lid 4 en 5 Richtlijn 2009/119/EG van de Raad van 14 september 2009 houdende verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden, <i>PbEU</i> 2009, L 265/9 (Oliecrisis-richtlijn). Dit is de opvolger van Richtlijn 2006/67/EG van de</p>	<p>2c. de overeenkomst inzake een Internationaal Energieprogramma, Parijs 1974, bekend als de IEP Overeenkomst (<i>Trb.</i> 1975, 47) kent een crisismechanisme dat automatisch in werking treedt bij een tekort van 7%. Daarnaast zijn de CERM ontwikkeld voor zgn. sub-crisissituaties (nog geen 7% tekort,</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
		<p>Raad van 24 juli 2006 houdende verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden (<i>PbEU</i> 2006, L 217/8)</p>	<p>zie art. 51 lid 1 IEP Overeenkomst). Sinds de jaren tachtig wordt CERM beschouwd als een alternatieve benadering die niet gebonden is aan het mechanisme van de IEP Overeenkomst. Sinds 1995 worden beide benaderingen als gelijkwaardige alternatieven beschouwd voor alle oliecrisisituaties, ongeacht de omvang van de olieaanvoeronderbreking</p> <p>Op grond van een 'stap-voor-stap benadering' wordt dan bekeken wat, gegeven de betreffende oliemarktsituatie, voor die crisisituatie de beste reactie van de IEA-landen zal zijn. Dat betekent dat maatregelen in onderlinge overeenstemming worden getroffen, zulks in tegenstelling tot de supranationale regelingen van de IEP Overeenkomst, waarin de mogelijkheid is opgenomen dat een lidstaat wordt overstemd in de Raad van Bestuur (zie art. 22, 52, 61 en 62 IEP Overeenkomst)</p>
<p>2d. aanspreken voorraden indien dit naar het oordeel van de minister noodzakelijk is bij een oliecrisis of dreigende oliecrisis</p>	<p>2d.. minister van EZK</p>	<p>2d. art. 7 lid 1 onder a Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012</p>	<p>1d. door te bepalen dat de wettelijke voorraad met een door de minister te bepalen gedeelte tijdelijk mag worden verminderd</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
e. bepalen dat vanwege een (dreigende) oliecrisis Nederlandse voorraad in het buitenland naar Nederland wordt overgebracht	2e. minister van EZK	2e. art. 7 lid 1 onder b Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012	

3. verdeling

3a. verstrekken informatie door natuurlijke personen en rechtspersonen	3a. aan minister van KGG	3a. art. 10 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma; Regeling gegevens aardolieproducten 1985	<p>3a. het betreft natuurlijke personen en rechtspersonen die in de uitoefening van een bedrijf:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) aardolieproducten op de binnenlandse markt verhandelen, b) aardolieproducten in Nederland be- of verwerken, dan wel doen be- of verwerken, c) aardolieproducten invoeren, d) aardolieproducten uitvoeren, e) aardolieproducten binnen Nederland brengen zonder deze onmiddellijk in te voeren, f) niet uit het vrije verkeer afkomstige aardolieproducten buiten Nederland brengen, g) aardolieproducten in Nederland voor zichzelf of voor derden in opslag hebben, dan wel h) een in Nederland gelegen buisleiding voor het vervoeren van
--	--------------------------	--	--

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			aardolieproducten exploiteren
3b. aanwijzing aan COVA inzake aanwending van de voorraden van COVA bij een oliecrisis of dreigende oliecrisis	3b. minister van KGG	3b. art. 22 lid 2 Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012	<p>3b. COVA: Stichting Centraal orgaan voorraadvorming aardolieproducten te Rotterdam die 0% van de strategische voorraad aanhoudt</p> <p>de aanwijzingsbevoegdheid kan o.a. worden uitgeoefend voor de bevoorrading van prioritaire verbruikers. De levering aan prioritaire verbruikers kan tevens worden gereguleerd in de vorm van een distributieregeling op grond van de Distributiewet, zie hierna 3a</p>
3c. opdracht tot levering van door minister vastgestelde hoeveelheid aardolieproducten	3c. minister van EZK	3c. art. 3 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma	<p>3c. vormvrij noodrecht, geen KB vereist</p> <p>hoofdstuk IV IEP Overeenkomst bevat noodmaatregelen voor de situatie waarin de olievoorziening van de groep als geheel of van een deelnemend land (naar verwachting) vermindering ondergaat. Wanneer dit hoofdstuk in werking is gesteld kan de minister de opdrachtbevoegdheid van art. 3 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma uitoefenen</p> <p>deze bepaling is een bijzondere regeling ten opzichte van de algemene regeling van de</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			prestatieplicht in de Distributiewet (paragraaf 1a). Het verschil is dat voor toepassing van de Distributiewet een KB is vereist, terwijl inwerkingstelling van art. 3 Wet IEP vormvrij is
3d. vordering eigendomsrecht aardolieproducten	3d. minister van KGG	3d. art. 6 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma	3d. vormvrij noodrecht, geen KB vereist hiertoe kan ook de Vorderingswet worden toegepast (zie schema schaarste algemeen). Het verschil is dat voor toepassing van het in werking te stellen noodrecht van art. 3a Vorderingswet een KB is vereist, terwijl inwerkingstelling van art. 6 Wet IEP vormvrij is
3e. vordering brandstoffen: onteigening en beschikbaarstelling aan bevolking en bedrijven	23e. door of op last van burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister van KGG (evt. na overleg met militair gezag); burgemeester op last van minister van KGG voor andere gemeenten; burgemeester/voorzitter veiligheidsregio op grond van algemene noodbevoegdheden	3e. art. 76a ter t/m 76f Onteigeningswet*; art. 175, 176 Gemeentewet; art. 39 Wet veiligheidsregio's	3e. de bepalingen van de Onteigeningswet betreffen in werking te stellen noodrecht, KB vereist de bepalingen van de Gemeentewet betreffen vormvrij noodrecht, geen KB vereist de minister van Defensie kan op grond van de Oorlogswet tot vordering overgaan ten behoeve van de uitvoering van de militaire taak. De Oorlogswet c.q. vordering van olieproduct treedt met name in werking om de territoriale en bondgenootschappelijke verdediging

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			<p>(nationaal veiligheidsbelang 1) en de Internationale rechtsorde (nationaal veiligheidsbelang 6) te kunnen handhaven (zie Landelijk Crisisplan Olie 2023, p. 26)</p> <p>militair gezag is een vorm van militair bestuur, in te stellen op grond van de Oorlogswet voor Nederland en alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand de formele mogelijkheden tot vordering van brandstoffen door de burgemeester/voorzitter veiligheidsregio zijn niet geschikt voor sturing van overheidswege bij een oliecrisis</p>
4. verbruikbeperkende maatregelen			
<p>4a. distributiemaatregel, bijvoorbeeld toepassen van kortingen op leveringsverplichtingen door olieleveranciers, rantsoenering brandstoffen</p>	<p>4a. bij KB</p>	<p>4a. art. 2 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma**; art. 22c Distributiewet*</p>	<p>43a. bij toepassing van art. 2 Wet IEP is geen verlengingswet nodig na inwerkingstelling van de noodbevoegdheden van de Distributiewet Zie voor toepassing van de Distributiewet en de Hamsterwet het schema schaarste algemeen</p>
<p>4b. snelheidsbeperking bij olieschaarste</p>	<p>4b. minister van IenW in overeenstemming met minister van KGG en minister van JenV</p>	<p>4b. art. 2 lid 3 onder a Wegenverkeerswet 1994;</p>	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
		hoofdstuk VA Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	

4c. autoloze zondag	4c. minister van KGG bij regeling, in overeenstemming met minister van IenW en minister van JenV	4c. Regeling autoloze zondag bij oliecrisis (<i>Stcrt.</i> 2001, 54), op grond van art. 6 Distributiewet*	4c. in werking te stellen noodrecht, KB vereist
---------------------	--	--	---

5. prijsmaatregel

zie schema prijzen en lonen

6. in- en uitvoermaatregelen

zie schema schaarste algemeen

*) Inwerkingstelling bij Koninklijk Besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: op grond van ongeschreven recht).

***) Artikel 2 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma is bij de Wet modernisering noodwetgeving Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken abusievelijk niet aangepast aan het nieuwe art. 22c en 24 Distributiewet (art. XVII jo. art. X onder E; *Stb.* 2004, 686);

- In art. 2 lid 1 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma dient voor 'artikel 24, tweede, zesde en zevende lid, van de Distributiewet' te worden gelezen: artikel 22c, eerste, vijfde en zesde lid, van de Distributiewet.
- In art. 2 lid 2 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma dient voor 'artikel 24, derde lid, van de Distributiewet' te worden gelezen: artikel 22c, tweede lid, van de Distributiewet.
- In art. 2 lid 3 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma dient voor 'artikel 24, tweede lid, van de Distributiewet' te worden gelezen: artikel 22c, eerste lid, van de Distributiewet.

NB 1. Olie is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (*Stb.* 2005, 662), bevat echter geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op deze sector.

NB 2. De Wet medewerking verdedigingsvoorbereiding en de Wet beschikbaarheid goederen hebben betrekking op de preparatiefase.